

Languages on this page:

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 26 januari 2011

Utskriftsvänlig pdf-fil

Läs mer om idrott och medier på idrottsforum.org

Det talas ofta om hur oerhört betydelsefulla medierna är för sporten, och det är inte på något sätt missvisande. Istället för att 40–50.000 kan se en viktig fotbollsmatch på plats kan miljoner människor i hela världen få uppleva matchen tack vare att den sänds i TV. Och pengarna som TV-bolagen betalar för att få sända matcherna, tävlingarna, spelen, har möjliggjort den närmast ofattbara kommersialiseringen av vissa sporter på högsta nivå; det skojas om rika och bortskämda Premier League-stjärnor, men vi kan hålla oss för skratt. I alla händelser, det är viktigt att framhålla att det finns en ömsesidighet i förhållandet mellan sport och medier, och det är intressant att stöta på en direkt motsvarighet, det vill säga ett exempel på att sporten har bidragit till ett specifikt mediebolags kommersiella framgångar. Peter Dahlén har läst en bok om det under 35 år omåttligt populära amerikanska sportprogrammet Monday Night Football, som skickade TV-bolaget ABC från en tredjeplats efter CBS och NBC till toppen av tabellen. *Kicking Off the Week: A History of Monday Night Football on ABC Television, 1970–2005* (McFarland) är skriven av Wesley Hyatt, mångsysslare på reklamfirman MMI Public Relations i Raleigh, NC. Synnerligen välskriven bok, menar vår recensent, som ger en spännande inblick i amerikansk TV-sporthistoria.

Intressant inblick i amerikansk tv-sporthistoria

Peter Dahlén

Institutt for informasjons- og medievitenskap, Universitetet i Bergen

*Wesley Hyatt***Kicking Off the Week: A History of Monday Night Football on ABC Television, 1970–2005**

194 sidor, inb.

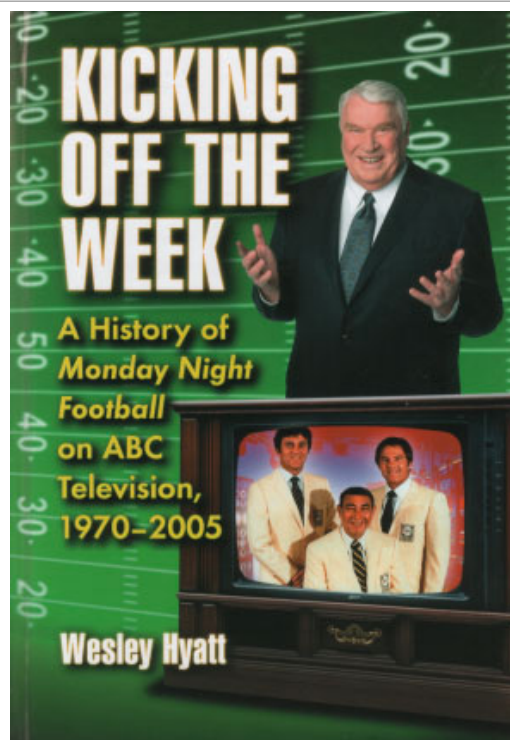
Jefferson, NC: McFarland 2007

ISBN 978-0-7864-2969-1

Säg *Monday Night Football* och vi talar om den kanske viktigaste enskilda programpunkten i den nordamerikanska tv-sportens historia, tillika en kulturell institution i USA. I sin bok *Kicking off the Week. A History of Monday Night Football on ABC Television, 1970–2005* går Wesley Hyatt igenom programmets framväxt och förändringar, dess skiftande och turbulenta historia. Att Hyatt har "Pop culture history, television history, popular music history, movie history" som specialitet märks tydligt i hans dynamiska sätt att kontextualisera *Monday Night Football* inom ramen för en bredare tv- och populärkultur i USA. Hyatt gör även mer ingående analys av ett antal äldre, inspelade sändningar han lyckats få tag på via vänner och kontakter.

Monday Night Football kom att på många sätt revolutionera tv-sporten, med tre istället för två kommentatorer, fler kameror för att täcka spelet och ny teknik för att snabbt kunna göra slow motion-repriser och annat ur flera kameravinklar.

Historien om *Monday Night Football* börjar egentligen redan före andra världskriget, med att NFL (National Football League) i mitten på 1930-talet började få sina matcher sända i radio mer regelbundet. Efter kriget kom



televisionen, och dåvarande ligachef ("commissioner") Bert Bell såg fram mot att lansera NFL på ett mer genomgripande sätt i det nya mediet, något som på sikt kom att göra amerikansk proffs fotboll till den mest populära tv-sporten. Vägen dit var dock kantad av hinder och problem, beroende på svårigheterna att etablera sport i tv på 1950-talet eftersom annonsörerna gärna ville nå de som styrde hushållet, det vill säga kvinnorna, men också beroende på svårigheterna att få till ett kollektivt tv-avtal för alla klubbar i NFL, något den nya kommissionären Pete Rozell emellertid lyckades med i början av 1960-talet. Dessutom fanns i början av 1960-talet en uppstickarliga i form av AFL (American Football League), men den kom att slås samman med NFL senare under decenniet. Det var delvis på grund av detta som lyckokastet Super Bowl, idag kronjuvelen i amerikansk tv-sport, tillkom 1967, som en slutspelsfinal mellan lag från AFL respektive NFL.

Centralt för programmets historia är givetvis också födelsen och utvecklingen av den tv-kanal som *Monday Night Football* sändes i, ABC. Kanalen startades 1948 men kom länge att vara nummer tre bakom de två andra stora nätverkskanalerna CBS och NBC. Under 1950-talet fanns också ytterligare en tv-kanal att konkurrera med, DuMont, vilken satsade ganska hårt på sport men som gjorde några fatala misstag på tv-marknaden och sedan försvann.

” *Kommentatorerna i Monday Night Football blev också själva celebriteter genom sin och programmets popularitet, varvid de kom att medverka i andra tv-program och filmer.*

Under 1950-talet dominerades den veckodag som detta handlar om, måndag, helt av CBS och NBC. Ty det är i mycket detta allt gå ut på: den knivskarpa konkurrensen på den kommersiella, amerikanska tv-marknaden under veckans alla dagar mellan de olika kanalerna. Under läsningen av Hyatts bok slås man av hur komplicerad programläggningen i de olika kanalerna är, hur oerhört viktigt det är för varje kanal att taktiskt och mer långsiktigt strategiskt lägga ut vissa typer av program på olika tidpunkter i tv-tablån för att konkurrera ut de andra kanalernas program och nå de högsta tittarsiffrorna och därmed också det största intresset från de annonsörer kanalerna får sina intäkter ifrån. Som om inte detta vore nog måste tv-kanalerna också se till att ha publikdragande program som får folk att bänka sig framför tv:n och sedan sitta kvar där när nästa program börjar ("lead in"), samt ha program som efteråt får tittarna att inte kliva upp ur tv-soffan eller att byta kanal ("lead out"). För att få en kostsam storsatsning som *Monday Night Football* att fungera är det alltså många överväganden som måste göras, många bitar som ska falla på plats och bilda en attraktiv, sammanhållande helhet i tablån för vissa publikgrupper under ett antal timmar.

När *Monday Night Football* drogs igång med premiärsändningen den 21 september 1971, efter en inofficiell provsändning den 28 augusti 1970, handlade det med andra ord om att slåss med de andra kanalernas program om tittarnas gunst. Framför allt var det populära situationskomedier, dramaserier och filmer man konkurrerade med, vilket gjorde det nödvändigt att ha ett vinnande koncept. Det var också vad ABC lyckades få fram med *Monday Night Football*. Redan i maj 1971 var all annonstid såld för höstens sändningar: NFL-säsongen är under hösten fram till nyår och avslutas med Super Bowl-finalen en bit in i januari på det nya året. Detta var speciellt imponerande mot bakgrund av att en av de tidigare huvudsponsorererna för kanalens sportprogram, Marlboro Cigarettes, inte skulle komma tillbaka eftersom ett förbud mot tv-reklam för cigaretter infördes från 1 januari 1971. En inte oviktig aspekt av programmets attraktionskraft var de spänningar och den konkurrens som fanns mellan de tre kommentatorerna, vilket hördes i sändningarna och som kommenterades av sport- och nöjesjournalister i pressen.

Monday Night Football var också en stark plattform som kunde användas för att puffa för andra program på ABC, vilket bidrog till att kanalen, som under 1950-och 1960-talen var den ständiga trean efter CBS och NBC, i mitten av 1970-talet kunde rycka fram till förstaplatsen i kanalkonkurrensen.

Roone Arledge och Howard Cosell

Mannen bakom succén för *Monday Night Football* var producenten och redaktionschefen för sporten på ABC sedan 1960, den visionäre och nyskapande Roone Arledge. När *Life Magazine* listade de 100 mest betydelsefulla amerikanerna under 1900-talet fanns Arledge med, vilket säger något om den kulturella påverkan han kom att utöva på det amerikanska samhällslivet genom *Monday Night Football* och sina nyhetsprogram. Här en liten [Roone Arledge-historik](#) från YouTube.

En annan person med stor betydelse för *Monday Night Football* var kommentatorlegendaren [Howard Cosell](#), som kan ses i mitten av de tre herrarna med de klassiska gula kavajerna på bokens omslag. Cosell är inte minst berömd för sitt mestadels positiva intresse och ställningstagande för Muhammad Ali under 1960-talet, då Ali inte bara var världens mest berömda idrottsmänniska, utan också den mest kontroversielle, genom sin kamp för de svartas rättigheter och mot Vietnamkriget, samt sin konvertering till islam. [Här](#) ser vi Cosell intervju Ali 1968, varvid deras samtidigt lekfulla och allvarliga verbala sparring med – och ambivalenta respekt för – varandra tydligt framkommer.

[Här](#) är vi kommen till 1970-talet och Alis stundande match mot George Foreman. Cosell tror att Ali kommer att förlora, på vilket Ali svarar sedvanligt offensivt på rim genom att förlöjliga Cosells tupé ("it's phony and it comes from a tail of a pony!"). [Här](#) gästas Ali Cosell för att analysera sin match mot Joe Frazier.

En viktig poäng med *Monday Night Football* var att programmet skulle vara något mer än bara en skildring av en

fotbollsmatch: det skulle också vara ett bredare nöjesprogram, en "show" för inte bara de redan fotbollsfrälsta. Därför hade man regelbundet celebra gäster i programmet, som när John Lennon 1974 intervjuades av Cosell (i samband med en match mellan Washington Redskins och Los Angeles Rams). Här ser vi Cosell tala med [John Lennon](#), som jämför american football med rockkonserter. Och, sorgligare, när Cosell kommenterar [Lennons död](#) 9 december 1980 i en *Monday Night Football*-sändning denna ödesdigra dag.

Kommentatorerna i *Monday Night Football* blev också själva celebriteter genom sin och programmets popularitet, varvid de kom att medverka i andra tv-program och filmer. I samband med publiceringen av sin självbiografi 1985 var Cosell gäst hos David Letterman, vilket är ett av många strålande exempel på tv-sportens ställning som en självklar del av USA:s populärkultur och nöjesindustri. (Letterman är för övrigt en mycket kunnig idrottsälskare som inte missar en chans att tala sport med sina gäster.)

Här kommenteras och rekapituleras Cosells karriär i samband med hans [död](#) 1995 – bland annat ser vi en åldrad Cosell tycka att boxningen i USA sjunkit till en så låg nivå och blivit så cynisk och rå, att han förespråkar att man gör som i Sverige och Norge: förbjuder proffsboxning. Vi får också se några sekunder av Cosells medverkan i Woody Allens film *Bananas* (1971), där Cosell spelar sig själv genom att rapportera från en sydamerikansk militärkupp som vore den en idrottsmatch. Cosell kallas "the most important sport journalist of our times" och vi får även höra några ord från Roone Arledge.

Som ytterligare ett exempel på *Monday Night Football* som en integrerad del av den amerikanska populärkulturen kan nämnas den signaturlåda som i början av 1990-talet lanserades av (den konservativa republikanen och) countrystjärnan Hank Williams, Jr., "[Monday Night Football Song \(Are you ready for some football\)](#)". Här "[First Monday Night Football with Hank William JR](#)" och här en av hans [Monday Night Football-videor](#).

Programmets nedgång

Under 1980- och 1990-talen fick *Monday Night Football* problem, beroende på att Cosell och andra populära kommentatorer byttes ut eller slutade till följd av bråk eller andra missförhållanden och tillkortakommanden, samtidigt som kanalkonkurrensen ökade genom tillkomsten av nya kanaler som Rubert Murdoch-ägda Fox, där man redan från början satsade stenhårt på sport.


När *Monday Night Football* lades ner 2005 i och med den 550:e och sista sändningen den 26 december det året, var det fortfarande en populär programpunkt, men produktionskostnaderna och priset för sändningsrättigheter hade nått en nivå som inte täcktes av annonsintäkterna, eftersom ABC genom sitt mycket dyra kontrakt med NFL förlorade 150 miljoner dollar om året. Det gillade inte Disney, som hade köpt ABC 1996 för en herrans massa miljarder dollar, och därmed även kabelsportkanalen ESPN som ägs av ABC. Förvisso gjordes mot slutet ett försök att sända *Monday Night Football* på ESPN, men det blev inte samma sak utan programmet devaluerades därmed mot bakgrund av sitt storslagna förflutna. Inte ens rekryteringen till kommentatorbåset av bjässen John Madden, som tronar majestätiskt på övre delen av bokens omslag, kunde få *Monday Night Football*-skutan på rätt köl igen (det är samma Madden som gett namn åt det mycket populära [Madden NFL-spelet](#))

Arvet efter *Monday Night Football* är emellertid betydande, eftersom programmet satte standarden för tv-sport och tvingade de andra kanalerna att förbättra sin grafik, teknik och sitt sätt att presentera sport för tittarna.


Avslutning

Kicking off the Week. A History of Monday Night Football on ABC Television, 1970–2005, ger en mycket intressant inblick i amerikansk tv-sporthistoria. Författaren Wesley Hyatt har full kontroll på utvecklingen och skriver dessutom utomordentligt bra, med massor av ironi och "understatements". Vad man som akademiker kan sakna är en teoretisering av materialet, men Hyatts empiriska noggrannhet och initierade beskrivelse av alla turer kring *Monday Night Football* räcker långt. Som redan nämnts i inledningen kontextualiserar Hyatt *Monday Night Football* på ett mycket bra sätt, så hans metod kan man inte klaga på.

© Peter Dahlén 2011.

 [Hitta bästa pris på boken hos Prispallen.se](#)

 [Kjøp boken fra Capris.no](#)

 [Sammenlign priser på bogen hos Pensum.dk](#)

 [Buy this book from Amazon.co.uk](#)

 [Buy this book from Amazon.com](#)